

Een herfst-predikatie.

Het Leven Christus,-
Het Sterven Gewin.

over Filippenzen 1:21

DOOR
Ds. G. WISSE
TE ARNHEM.

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2023**

Zingen Ps. 103:8.

Lezen Filippenzen 1:21 - einde.

Zingen Ps. 48:8.

Zingen Ps. 16:3 en 6.

Zingen Ps. 17:8.

Filippenzen 1:21. "Want het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin."

Geliefden!

Eer gij hier dit morgenuur het heiligdom des gebeds zijt binnen getreden, is op de weg hierheen reeds een boodschap van God tot u gekomen. Immers over uw wandelpad heeft het herfstgetij het bruingele bladerenkleed gespreid; waarvan zo ontroerende sprake tot ons uitgaat: de pracht van de zomer is voorbijgegaan, de winter, de doodstijd nadert.

O, zeker die herfstkleuren, dat harde rood, dat mystieke geel, dat sombere bruin, het moge op zijn wijze herfstschoon genaamd worden; maar het is toch weinig anders, dan gelijk aan de koortsrode wangen van de teringlijder, die ons spellen: straks daalt de doodsnacht neer. Dat blad, dat daar neerdwarrelde voor uw voet, het predikt u, dat ook gij, o menschenkind, zult afvallen als een blad; dat gij heen wandelt naar uw eeuwig huis; dat straks ook over u, ook over mij, de rouwklagers zullen gaan door de straten. En dan?

Als we dat blad nog eenmaal oprapen, het nemen in de hand, en dan verstaan mochten, welke boodschap Gods het ons brengt, dan stemmen we zeker wel in met wat eens een vaderlands prediker en dichter er van zong:

EEN DOODBRIEF IN DEN HERFST.
De dood heeft mij een brief geschreven,
Ik las hem op het dorrend blad,
Dat, door den stormwind voortgedreven,
Op 't vensterglas had post gevat.
Dus las ik: wand'laar, rep uw schreden!
Uw avond komt, uw nacht daalt neer,
Doe wat gij nog kunt doen op heden,
Want morgen daagt u dra niet meer.

Hoe ontroerend waar deze boodschap ook zij, toch is daar in onze dagen in menige kring der wereld schier een dwepen met dit herfstgeel. De dood wordt veracht, en vaak bewierookt. De mystiek van het pessimisme, van de levensmoetheid en levenswalging. Immers het geslacht onzer eeuw wordt geslingerd tussen deze twee polen: het weet niet, hoe zalig te sterven, en wil daarom liever leven; en het weet niet, hoe getroost te leven, en wil daarom liever sterven.

Wie heeft een antwoord op dit grote vraagstuk? Het levensvraagstuk van onze dagen bij uitnemendheid. En dan komt daar vanmorgen een man tot ons, in een keten, uit een gevangenis, maar in het bezit van een levenskunst, waardoor hij sterven kon; en van een stervensgeheim waardoor hij leven kon. Christus is hem het een en het al geworden; daardoor heeft zijn leven ware inhoud verkregen, en kan zijn sterven slechts wezen tot voordeel en gewin.

Paulus schreef dezen brief vanuit de gevangenis te Rome, aan zijn hem bij uitnemendheid dierbare gemeente te Filippi. Hij verbergt haar zijn ernstvolle toestand niet; maar dringt daarom vanuit zijn banden, door grote liefde tot haar vervuld, en in vast vertrouwen dat de Heere zijn werk in haar zal voleinden, dringt daarom bij haar aan, op overvloedige liefde en godzalige wandel. Hij maakt haar als een echt zielenvriend en herder deelgenoot van de kennis van zijn lijdensweg; maar opdat zij wete, hoe rijk zijn (ook haar) God is. Hij verheugt zich in de wetenschap, dat haar gebed voor hem rijst. Hij getuigt er reeds van: God zal horen. Want hoe het ook ga, (en dat is hem de zaak van alle zaken), Christus zal in mij groot gemaakt worden;

hetzij door het leven, hetzij door de dood. Of hij nog weder aan de gemeente zal teruggegeven worden, of dat hij straks door den gepurperde moordenaar zal geveld worden; hij weet het niet, maar om het even, in beide gevallen wordt God in Christus groot in hem gemaakt; want, zo zegt hij in de tekst: “het leven is mij Christus en het sterven gewin”.

Het schoonste antwoord uit 's levensherfst, op de doodbrief door God gezonden wordt hier beluisterd.

Des Christens roem tegenover 's levens ondergang:

Het ware levensgeheim van winstvol sterven.

Drie zaken zullen we daarbij hebben te overwegen.

- I. Het allergewichtigste vraagstuk, waarvoor we hier geplaatst worden.
- II. Het ware leven, hetwelk ons hier ontvouwd wordt.
- III. Het gewinvol sterven, hetwelk ons hier bezongen wordt.

Zingen Ps. 48:8.

I. Het allergewichtigste vraagstuk, waarvoor we hier geplaatst worden.

Een doodbrief in den herfst! Ga met deze doodbrief naar de paleizen der koningen en groten der aarde; maar geen troostboodschap komt uit hun schatkamers tot ons weder. Integendeel: “maar al te waar”, zo luidt, indien zij het Paulusgeheim niet kennen, hun droefgeestig antwoord. “Maar al te waar; te midden van al onze schatten, levende alle dagen vrolijk en prachtig, grijnst de dood ons meedogenloos tegen; wat zouden we niet willen geven, als sterven kon worden afgekocht!” Ja, ik beluister daar aan die marmeren poorten soms, vaak, nog een andere klacht: die van de levenswalging; “het leven is het leven niet waard.” Ga met deze doodbrief naar de tempel der wereldwijzen. Maar ook daar is geen bevredigende troost te vinden. Hoogstens heeft men een zekere berusting in zelfdoding trachten te bereiken; maar het sterven van een inhoud te vervullen, waardoor van de sponde af, over het graf heenklinkt, des dichters zegezing: “maar blij vooruitzicht, dat mij streelt”, o neen, die zalige stervenskunst verstaat men daar al evenmin. Maar ga dan in de geest deze morgen eens mee naar een gevangenis in Rome; een gevangene in een keten komt ons daar jubelend te gemoed. Hij heeft een antwoord, zoals de wereld het niet kent, en zij ons ook niet ontnemen kan. Neen, niet het geval van die gevangenis zelf verbergt het levensgeheim, en de stervenskunst. Maar wel zal in die gevangenis, te heerlijker de rijkdom en waardij er van uitkomen. In de nacht zien we de flonker-pracht-schittering van de sterren het schoonst. In de duisternis spreidt de kunstig geslepen diamant zijn stralen te schitterender. Zo blinkt in de nacht des lijdens, in de donkerheid van levensbeproeving en stervensnood te zaliger des Christens enige troost.

Paulus heeft verkwikkend bezoek gehad. Epafroditus een der opzieners uit Filippi, - waar Lydia, de stokbewaarder en nog zovele anderen Paulus' kroon in den Heere waren, - was met een gave in geld tot Paulus gezonden. Als Epafroditus nu wederkeren zal, hoe kon het anders, geeft Paulus hem een brief mee voor de gemeente; waarin hij van zijn toestand, zo vol van gewichtige ernst, gewaagt. En, - wonder-geval! - Paulus verhaalt daarin, hoe hij in die kerker voor een groot allergewichtigst vraagstuk zich geplaatst ziet, maar met een antwoord van overweldigende zaligheid. Wat is dat vraagstuk? Sterven?... Neen!

Leven? ook niet! Beide kunnen tot een diep gewichtig vraagstuk leiden. Maar er is iets, dat dieper gaat, en beide omvat. Niet: of leven, of sterven. Niet of — of. Maar en — en. Wat is er, dat zowel leven als sterven, elk in zijn afzonderlijkheid opheft; beide zo omspannend, overtreffend, dat én leven én sterven er in verslonden worden; waardoor het om het even kan geacht worden, of de dood ons oproept; of wel, dat het leven ons nog verder wenkt. Waarbij de tegengesteldheid van leven en dood als het ware wordt opgelost in iets anders, iets hogers;

waardoor het leven zulk een inhoud, zulk een karakter verkrijgt, dat de dood er niets aan te wijzigen vermag. Wie heeft op dit vraagstuk een antwoord?

Eerst dan zult gij tegenover hetzij leven, hetzij dood, een standpunt kunnen innemen, waarbij ge als Paulus, om zo te zeggen, kunt antwoorden: dood en leven, gij beide zijt mij vrijwel om het even. Want het leven is mij zonder meer geen leven; het is mij niet een doel, een doel voor mezelf; maar een middel, een middel om God; ik ben er om Hem; en daarmee is mij het sterven tevens veranderd van karakter

Paulus tekent ons dit zo levendig in de ontboezeming van zijn gevangenisstemming. Hij weet, zegt hij met zoveel woorden (zie vers 22-24), eigenlijk niet, wat hij verkiezen zal. in het leven te blijven is nodiger voor het heil en de liefdeband der gemeente; en sterven is voor hemzelf verreweg het beste goed; want het verenigt hem op de allerzaligste wijze met Zijn Borg en Koning Christus.

Iets van die dierbare zielsgestemdheid kennen Gods kinderen, al zijn het nu juist geen Paulussen, toch ook wel eens. Misschien zijn er onder ulieden ook wel, die wel eens in het gezicht der eeuwigheid hebben gelegen; maar ziende als van verre de poorten der blinkende Godsstad, en in die poorten hun hen opwachtede Goël. O, wat was het u goed geweest, als de Heere toen had gesproken: "vriend ga hoger op." En toch, wat kan er nog veel zijn, hetwelk hier op aarde nog onze tegenwoordigheid schier eist, althans wenselijk maakt, in huisgezin, of in bedrijf en ambt, in kerk, staat of school.

Maar hoe dit ook zij, Paulus betoont hier het diepste en gewichtigste vraagstuk te hebben leren kennen, met zodanige beantwoording, dat hij in de kerker, ja dan juist in het bijzonder, de volzalige troost en kracht ervan ervaart. Hij heeft geleerd, niet te blijven staan bij het vraagstuk en de ernst van leven, van dood in hun afzonderlijkheid, of geplaatst naast elkaar; maar hij verkondigt ons, dat er iets is, dat het leven inhoud geeft, en tegelijk het sterven zijn doodsprikkel ontnemt.

In een woord ware dit zalig geheim samen te vatten, namelijk in het woord Christus. Christus, in Wien de dood heeft uitgewoed, door Wien het eigenlijke leven en de onverderfelijkheid aan het licht is gebracht. Christus die alzo het levende hart is, hetwelk inwoont in Zijn gekochte gemeente. Waardoor leven en dood in hoger band verenigd zijn; twee manieren slechts; maar waarin beide bestaansvormen Christus zich opluistert. Want dit is Christus; dat Hij niet slechts in de staat van ons leven, hier in het vlees, zich in ons groot maakt, maar ook in die anderen staat, die van het gestorven-zijn (zo luidt het woord in de grondtekst eigenlijk) Zijn heilige glanzen spreidt O, grote Christus eeuwig licht, ja waarlijk Gij zijt de inhoud van ons leven; en in ons sterven, komt Gij nog sooner uit.

Zo is het alles goed; hetzij leven, hetzij sterven. Want het leven is mij Christus, en het sterven gewin.

Zo kan Paulus, en ziedaar een tweede gedachte, ons het ware leven ontvouwen.

II. Het ware leven, hetwelk ons hier ontvouwd wordt.

Het leven is mij Christus.

Paulus begint met van het leven te handelen. Dat is de goede orde. De dood kan slechts bestaan als er leven is. Maar de dood behoorde er niet te zijn. Sterven, o mens, getuigt tegen u; dat is niet tot uw eer, dat ge daar naar de grafkuil wordt weggedragen. Welnu, Paulus weet van een zodanige levensvernieuwing te getuigen, dat dat leven weer leven kan heten, en dat de smaad des doods er door verslonden wordt.

Leven! Leven is een kunst. Wij vergeten dit zo veelvuldig. Leven is moeilijk. Sterven is betrekkelijk een korte bezigheid. Maar leven, het duurt soms bijna een eeuw lang; en zie het maar rondom u, hoe weinig de mens de geheime kunst verstaat, om zijn leven echt te leven. De massa wordt meer geleefd, dan dat zij werkelijk leeft; leeft in de ware zin van het woord; actief, met inhoud en doel; met waarde, welke eeuwigheidswaarde mag heten. De tijd beleven in de

lichtglans der eeuwigheid, hoe velen, hoe weinigen kunnen het? Want leven noemt men, als enig wezen zich beweegt en ontplooit, en in gemeenschap treedt met de dingen rondom zich, uit de kracht van een inwonend beginsel; en dan wel overeenkomstig de diepste kerninhoud, de eigenlijke verborgen aard van ons innigste inwezen. Met andere woorden: leven niet, als we levenmaken, veel rumoer verwekken, enzovoort. Och, dat doet een stoommachine vaak óók. Maar en is, (en laat ik mij nu tot dat wezen, hetwelk mens heet bepalen) leven is, als we naar de diepste aard van ons wezen in gemeenschap staan met Hem, uit Wien we geschapen zijn, uit Wien de levensvonk uit de vuurhaard van zijn eeuwig Zelf-leven in ons is overgespat bij zijn scheppingswoord; waardoor we de eeuwigheid in ons hart dragen. Leven is dan de beweging van ons innerlijk kernwezen naar God; van onze ziel tot Zijn gemeenschap; waarbij God zelf inhoud en doel geworden is. In Hem leven wij, en bewegen wij ons, en zijn wij.

Maar dat leven is ondergegaan in dood; gelijk door de zonden de gemeenschapsband met God is doorgesneden; en nu verwelkt onze ziel, buiten die levensbodem geraakt zijnde; zij verwelkt door geestelijke en tijdelijke dood tot in de eeuwigen dood toe.

Tevergeefs zoekt de wereld dit te vergoeden door de doodsgenietingen der zonde op te roepen. Al armer, al lediger, al slechter, al stervender wordt zij. Zie het maar rondom ons.

En Paulus heeft, gelijk zo menig onbekeerde 'vrome' het doet zelfs levensredding gezocht in de wet. O, Geliefden eer we verstaan: Christus is mij het leven; zullen we moeten leren van Mozes niets meer te kunnen verwachten.

Zulk leven, ook dat der wettische gerechtigheidspogingen noodt ons al meer. En als God er ons aan ontdekt, zullen we de dood ook ten deze sterven; den dood s t e r v e n d e, ja stervende, zullen we ten leven moeten opgaan.

God had dit aan Paulus geleerd op de weg naar Damascus. Althans daar was dat levensonderricht, hetwelk met d o o d i n g van ons eigen ik begint, aangevangen. Het eerste wat God doet in een mens, als Hij hem gaat wederbaren tot een nieuw leven, het is die mens doden; doden in het licht van Gods majesteit heiligheid, en gerechtigheid. Hem doden aan zijn eigengerechtigheid en zelfgenoegzaamheid, kortom aan alles wat hem in zijn aangeboren blindheid juist al verder van God afvoert.

De Heere doet dan de mens, de gevallen zondaar door Zijn Woord en Geest God zien als het leven; en zich zelf, in dat licht, als liggende midden in de dood. Dan vallen we voor God in de schuld. Dan gaan we onze doodstaat voor Gods aangezicht beleven; namelijk hoe zien we dan in ons zelf niet anders dan dood en nogmaals dood. Dn dood leren we ons dan waardig keuren, omdat we in ons een doodstaat bevinden; zo dood dat we meenden het leven te bezitten; mogelijk wel ons zelf voor bekeerd houden, terwijl we ons nog nooit als onbekeerd en vijandig tegenover God hadden leren kennen.

In die jammerstaat daar nu neerliggend, leert hij zo het recht Gods liefkrijgen en omhelzen, dat hij geen behoudenis zou kunnen wensen, waarbij ook maar een van Gods deugden geschonden werd. De Borg in al zijn noodzakelijkheid, algenoegzaamheid en dierbaarheid wordt hem zo onmisbaar allereerst, omdat God anders niet bevredigd kan worden. Hij wenst behoudenis ja, maar met als diepste beweegreden, omdat hij anders God eeuwig zou moeten onteren. Dit is hem onmogelijk, ondragelijk geworden. Ja, hij wil in die toestand van ware ontdekking wel sterven, wel naar de hel verwezen worden; maar toch wil hij het Borgbloed Christi hebben; want alleen dan zal God in hem verheerlijkt worden op het allerhoogst; dat is: op een wijze dat hij zelf weer instrument, met een liefdehart, voor die verheerlijking Gods zal zijn.

Een geschonken Borg moet het dan ook wezen; Een die door God van eeuwigheid is gezalfd, bestemd en bekwaamd; Christus de Gezalfde Gods, die God zelf bestelde, die aan alle eisen van dat grote Verbond der Verlossing voldeed; die daarom waarlijk en volkomen Gode aangenaam is, in wien God zich zelf een weg tot ons ontsloot, om alzo ons tot God te kunnen wederbrengen, in opluistering van al Zijn deugden. Een Borg die hem persoonlijk door de Heilige Geest moet worden toegepast; en uit Wien hij bediend wordt tot genadeleven. In die

toestand daar nederliggende in de vlakte des velds, vertreden in zijn bloed, dankt hij alzo alleen aan dien Christus zijn levensbehoud. Als hij dien Goël uit genade mag ontvangen, en door het geloof mag omhelzen, dan is Christus zijn levensredder. O, wat is Christus in dat opzicht alreeds beminnelijk en dierbaar. O, dat zalige wonder Gods, dat die middelaar zijn leven in de dood gaf, om aan Zijn in de dood liggend kind het leven te schenken. Hoe verder en langer op de weg, - geliefden die dit hemelse goed kennen moogt, - hoe meer wij in Christas te dien opzichte vinden. Hoe fijnst de waarde van zijn Borgwonden; naarmate we dieper in ons zelf worden ingeleid tot walging aan ons zelf; en hoe leren we al nader verstaan, dat Hij de levensfontein is; dat er zelfs geen enkele zucht ten leven kan rijzen, of Christas moet er de Werkmeester van zijn. Hij is de Middelaar maar ook de Bedienaar van het Genadeverbond. Ook dit behoort tot: het leven is mij Christas.

Toch dienen we bij deze heerlijke woorden van Paulus nog dieper te graven. Al mogen al deze dingen er ook in liggen; hij zegt er toch nog meer in. Hij zegt maar niet: Christas is mijn leven, in verdienende oorzaak dan verstaan; in het stuk der Rechtvaardiging; maar, hij zegt bepaald: "het leven is mij Christas". Zeker, eerst moet Christas mijn leven redden; en alzo mijn leven zijn; dat is mijn Levensbehoud wezen; mijn schuldbedekking voor God. Mijn Rechtvaardigheid, waardoor ik in de vierschaar Gods word vrijgesproken. Maar dan volgt er ook meer. Dit alles is (goed verstaan) nog maar het begin; een eersteling te noemen; de weg, waarin de Heere tot zijn eigenlijk doel met ons geraakt. Namelijk we moeten gerechtvaardigd worden door Christas, om uit Christas weer levensinhoud te verkrijgen; hetwelk óók weer Christas zelf is. Sterven tot een Gode leven, is Gods aanbiddelijke manier met ons. Als onze schuld en zonde op Hem geladen wordt, sterft Christus; en zo ook als Christus in ons inkomt sterft de zonde.

Zie, indien Christus niet anders dan onze bedekking ware voor het aangezicht van Gods heiligheid, zo ware het slechts als had Hij zijn mantel over ons heengeworpen, toen we daar in het veld vertreden lagen, opdat we geen verdere aanstoot en ergernis zouden ontlokken. Maar Hij doet meer. Hij plant ons in Hem; Zichzelf in ons als het ware in. En o, die zalige inwoning Christi, hoe overvloedig in verborgen werking des levens, tot hemelse bloesems, en geestelijke geuren, en godzalige vruchten is die niet. Is er in de zonde veel kracht tot verdoemenis, in Christus is eeuwig meer kracht tot behoudenis. Zowel in het stuk der rechtvaardiging als ook in dat der heiliging, en der levensvernieuwing.

Ons leven ontvangt nu een anderen inhoud, een ander karakter; het is niet langer doel, doel voor ons zelf; maar middel, middel tot grootmaking Gods.

Het leven is mij Christus. Dit is eerst weer het ware, echte levende leven. Christus voor ons, en boven ons; maar nu ook Christus in ons, en Christus door ons. Niet slechts het leven is nu aan Christus gewijd, een leven voor Hem. Maar allereerst veel meer: het leven heeft nu een zodanige verborgen gemeenschap met Hem, dat Hij alleen, met en door Zichzelf, onze levensinhoud is; de vervulling mijner naar leven dorstende ziel; gelijk nu, na de val, alleen uit en door en in Christus de Drie-Enige God met zichzelf in al zijn volzaligheid ons hart kan vervullen. Geen leven Gods smaakt de ziel, dan alleen uit, door en in Christus. Die Christus, die nu het leven zelf in ons geworden is, beweegt onze gehele persoon tot God; en zo herstelt zich de oorspronkelijke levensgemeenschap met den Eeuwige, en in die mate dit geschiedt, kan men weer zeggen, te leven. Christus is ons dan niet iets; maar alles.

Alzo is Christus geworden tot een levendmakende Geest. En is de Heere de Geest.

De Christus mysticus wel genaamd. De mystieke Christus; de in ons inwonende, ons vervullende, doordringende, bewegende, doorwonende Christus. Let wel de apostel noemt deze Levensbron: Christus; Gezalfde; onze Profeet, Priester en Koning. Hij zelf is als Christus weer het ware van Gods Geest ten voile doorwoonde beeld Gods; en alzo ontvangen wij uit Hem, weer datzelfde beeld terug. Mijn levensinhoud is hij dan, zo wil Paulus zeggen, omdat hij als profeet mij verlicht tot een heerlijke kennis Gods, en tot een der geestelijke, hemelse en eeuwige

dingen. En naar die kennis, bedient Hij als priester aan mij de liefde Gods, tot een verborgen omgang met God. Zodat Hij mijn ziel, als er uit Hem een druppel van die liefde Gods in het hart valt, opvoert tot de zalige hoogten en inleidt in de wondere diepten van zoete meditatie, en mystieke vereniging; van een geestelijk huwelijk, waarbij Gods Geest mijn ziel overschaduwet tot een vrucht, tot dat 'heilige', dat Gode aangenaam is, een loffer des harten en der lippen; dan word ik gevoerd in het bankethuis des Groten Konings; tot de liefdemaaltijd genood in de binnenkameren desgene die mij gebaard heeft; tot den specerijenhof geleid, waar ik uit de kracht mijner levendigheid in het leven, mijn liefste mag nodigen om van zijne edele vruchten te eten. Een dronk uit die hemelse beker Christus, doet mij dronken worden van liefde; want het is als een volle beek van goddelijke wellust.

Aan het hart van God wordt het dan een zalig sterven in God; levend begraven worden in Hem, Die de opstanding en het leven is. En uit die binnenkameren der mystiek, leidt Christus dan als Koning Zijn kind naar de praktijk der beoefening van godzaligheid; onze ziel, ja onze gehele persoon komt onder Zijn koninklijke scepter; we worden Zijner heiligheid mededeelachtig; alle eigenliefde, en zelfleven wordt gekruisigd; wij gaan iets verstaan van het: wij zijn er om God; al Gods wegen worden aanbiddeijk; alles wat Hij doet is goed; en de opstanding uit en met Christus gaat schitteren in het: "geen zaliger leven, dan werken in God". Dan wordt het vanzelf ook de Christus door ons; die door ons heen, ons als middel bezigend, Zijn leven in heel Gods wereld; nu en straks; in deze woestijn en eens in de heerlijkheid, laat uitschijnen en triomferen. In de strijd tegen de zonde; in getuigen en redden; in ijverig te zijn in alle goede werken der godzaligheid.

Nu weet Paulus, waarom hij leeft, nu is het leven geen kerker meer, nu heeft het weer reden en doel, inhoud en waardij ontvangen.

Al zit Paulus gevangen, hij zou nu óók hebben kunnen zeggen:

Vervuld van 's Heeren liefdegloed, Zijn mij alle plaatsen goed.

En van dat leven, hetwelk Christus is, zegt hij: het leven is mij, let wel: mij, Christus. Als wilde hij zeggen: daar ben ik nu geheel van vervuld. In dat teken staat nu mijn leven, geheel en al; alleen in zoverre leef ik nu eigenlijk, als dat in mij openbaar wordt.

Maar niet waar geliefden, in uw gedachten, zijt ge mij reeds vooruitgesneld; als het zo staat met dat leven; wel dan kan het sterven eigenlijk weinig moeilijkheden meer baren.

Wiens leven Christus is, diens sterven kan niet anders dan winst afwerpen. Dat nieuwe leven toch, dat Christus inhoudt, staat boven de bestaansvormen van ons wezen, om spant die beide: én leven, én sterven.

En zo horen we nog ten derde van:

III. Het gewinvol sterven, hetwelk ons hier bezongen wordt.

Paulus zegt niet maar: het leven is mij Christus, en daarom is het sterven mij gewin; neen dat daarom, dat wij er wel eens tussen voegen, zo bijvoorbeeld op rouwkaarten, staat hier niet.

Het gewinvol sterven is niet maar een vrucht van dat Christus-leven; nee Paulus zet ze naast elkaar, niet als resultaat slechts; maar nog dieper: het ware leven, sluit met een het zalig sterven, 't gewinvol sterven in. Of hij leven moet, geen nood; hij weet de levenskunst; of hij sterven moet geen bezwaar: hij bezit iets, komt de dood, hij kan er slechts wel bij varen. Dat is een makkelijke toestand voorwaar. Een heilige onverschilligheid, of leven of dood over ons besloten is. Laat de Romeinse Caesar hem los, hij gaat verder Christus groot maken; en verwijst de bloeddorsteling hem naar het schavot, (om het even) dan ook. Het is maar een kwestie van: hier of daarboven, maar in beide gevallen gaat het goed. Wie het ware leven kent, heeft het geheim van zalig sterven meteen geleerd. Sterven boekt voor hem onoverzienbare winst. Hier is een wonderwoord. De wereld kent het niet. Geen pessimistische doodsverheerlijking, gelijk de haar ziel verloren hebbende mensheid onzer dagen menigmaal bezingt. Neen Paulus bezat zijn ziel juist, doordat Christus haar inhoud was. Het is een woord dat in het paradijs onbekend was.

Adam kende in die staat noch de dood, noch het wonder van stervenswinst. Hier jubelt het geloof boven de wereld, ja boven de paradijsstaat uit, in geheimen van een leven, hetwelk zelfs door het sterven niet ondergaat, veeleer er door vermeerderd wordt, en er gewin uit put.

Paulus durft dat woord “sterven” best op de lippen nemen. Niet alsof hij den ernst der betekenis van hetzelfde zou ontkennen of betwijfelen. Integendeel. Als iemand doordrongen is van die ernst het is Paulus. Sterven, het is vol van geheimzinnige tegennatuurlijkheid. Tevergeefs hebben wereldwijzen gepoogd tegen de dood troost te bieden door de stofaanbiddingsleer: “de dood is even natuurlijk als het leven”. Neen, dan was er meer waarheid in het woord van zekeren geleerde, een dokter in de medicijnen, die eenmaal verklaarde: wij weten waarlijk niet, waarom (van natuurkundig standpunt beschouwd) wij sterven moeten. Het leven heeft voor duizenden waarlijk niet zoveel bekoring; toch zal men in de regel tot elke prijs het leven willen voortzetten. Waarom? Goeddeels uit angst voor de dood. Wat voor Paulus de ernst, het grote ongeval van sterven en dood uitmaakte, was evenwel nog dieper liggend. Dat namelijk die dood tot ons komt met een pretentie, een aanmatigende opeising; met een dwangbevel, dat wij zelf hem in handen hebben gespeeld; toen we in het Paradijs vrijwillig en moedwillig de levensband met God hebben doorgesneden. Hoor hoe Paulus de dood een geestelijk ongeval noemt: “de bezoldiging der zonde is de dood”. Dat we sterven is reeds onze veroordeling; onze schande en smaad. De dood een vloek! Die ontzettende uiteenscheuring van wat ook ten deze God samengevoegd heeft, is voor Paulus daarin en daarom zo aangrijpend, zo veroordelend, aangezien zich daarin openbaart, dat we uit de levenswortel God-Drie-enig zijn weggeraakt.

En nu zal Paulus daartegenover des te heerlijker kunnen roemen van wat Christus is. In het Paradijs kent Adam geen dood. Maar Christus schittert nu ook hierin boven Adam uit, dat Hij wel de dood kent, ja gepeild heeft in al zijn diepte; ja uitgestorven is, om zo te zeggen; ja verslonden heeft tot overwinning in Zijn wederopstanding; ja het leven in de dood nu kan wederbrengen; ja het sterven zelfs naar Gods wereldorde wel laat doorgaan, maar inmiddels het van karakter verandert; ja het omschept tot een poort ten eeuwigen leven; ja wat ook hier ten kwade was gedacht, ten goede heeft weten te stellen. Hij heeft de dood zijn vloek, zijn prikkel, zijn verdoemenis ontnomen; en het sterfbed omgeschapen tot een rozenpad, waarlangs Gods kinderen tot de hemelse gaarde ingaan. Vol ben ik uitgetogen toen ik den mens het paradijs uitdroeg, kan nu de dood klagen, maar ledig ben ik wedergekeerd.

Want - o wondere zaligheid uit Christus, heerlijke vrucht van den doodsoverwinnaar, sterven wordt nu in Christus' armen haast een zalige bezigheid; het wordt tot een verliezen van wat hier ons, o kinderen Gods, nog bezwaart en hindert, en tot het gewinnen van wat hier nog steeds ons heimwee opwekt. Paulus behoeft nu de dood niet te vrezen; hij kan den naam van die schrikbren koning triumfantelijk op de lippen nemen, hem fier en vlak in de ogen zien; en hem toevoegen: er is zowaar gewin in mijn bloed.

Paulus was in een gezegende tweestrijd; niet tussen twee kwade, maar tussen twee goede dingen: leven of sterven. Maar beide goede dingen voor hem, die heeft leren kennen wat Christus is. Voor een vleselijk-gezinde, onbekeerde, natuurlijke mens is de dood een groot verlies; want hij verliest er door al zijn hoop en al zijn genoegens. Maar voor een geestelijk mens is sterven een groot gewin; want het is het einde van alle zonde, van alle leed, van alle zwakheid, van alle onderbreking der gemeenschapsoefening met Christus; en een volmaking van alle vreugde in God, en van alle heiligmaking.

En let dan eens op deze drie. Er staat in de oorspronkelijke taal eigenlijk: gestorven zijnde. Paulus doelt dus op de heerlijke verwisseling van staat.

Hier zijn Gods kinderen, ja zij ook, nog in de woestijn, met al de wederwaardigheden, moeiten en verdrietelijkheden aan deze pelgrimsreis verbonden; maar daar, gestorven zijnde, zijn zij aangestapt op de hemelse kusten van dat ‘betere’ vaderland; waar God alle tranen van de ogen zal hebben afgewist; waar niemand zeggen zal: mij hongert of mij dorst, of ik ben ziek; waar het Lam hen zal weiden, en hen leiden zal tot de levende fonteinen der wateren.

Hier, o welk een omgeving en gezelschap vaak. Paulus kon er van getuigen. De wereld in haar vijandschap; de overlast van mensen, van valse broeders zelfs; de bestrijdingen der duivelen, der boze geesten in de lucht; ja heeft hij zelfs niet tegen de ‘wilde beesten’ moeten vechten? Maar daar; een gezelschap van enkel gezaligden en engelen, van hemelingen die in alle volmaaktheid God verheerlijken, en boven welke allen de Heere Jezus Christus, als de banierdrager boven tienduizend zal uitblinken; hoe zullen we daar meer dan het ooit hier gebeuren kon, medejubelen: al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. En welk een wereld van ongekende hemelse schoonheden, zal zich daar ontsluiten voor het oog der ziel!

Hier, en vergeten we dit inzonderheid niet, — hier heeft Paulus nog een doorn in het vlees om te dragen; waarlijk niet tot zijn eer. Hij heeft het immers zelf ootmoedig beleden: opdat ik mij niet zou verheffen. O, daar kent al Gods volk iets van. Hoe de Heere nog zoveel aan ons heeft te doen, om ons klein te houden; om genadig evenwicht te bewaren; om ons met liefdedwang te leren achter God aan te wandelen. Maar daar,... neen, niet het afwezig zijn van dien voor eeuwig uitgerukte doorn is de diepste reden onzer grote verheuging ten deze; neen, maar... dat die doorn daar niet meer zal nodig wezen; dat we hem kunnen missen; volzalig en geheiligd, verheerlijkt in God, als we daar zullen zijn. Hoe moeten we hier nog steeds klagen, zelfs over achteruitgang soms in de genade-beoefening; tranen schreien over verlating onzer eerste liefde; bewenen, dat we dat Christus’ leven nog zo kunnen onteren; o dat vlees; o die overgebleven verdorvenheden, o die wereldverstrikkingen, o..... maar waar zou ik kunnen eindigen?! Daar, daar, waar de dood ons heengebracht heeft! Daar behoeven we die klaagzang niet verder voort te zetten; daar zal dat “het lijven is mij Christus” nog maar eerst ten volle worden ontvouwd en aanschouwd. Of wilt ge ’t anders? Het sterven is mij gewin, zie onze Rechtvaardigmaking zal nooit meer betwijfeld of aangevochten worden. Onze heiligmaking, is onbesmet geworden. Onze heerlijkmaking is aangevangen, om steeds heerlijker tot in alle eeuwigheid zich te openbaren. Hier het geloof, maar daar het aanschouwen; hier de hoop, maar daar de vervulling; hier de liefde, dan ach hoe gebrekkig nog; maar daar maakt een volle beek van wellust elk in liefde dronken.

Eens had Paulus in die zaligheden mogen inblikken van zeer nabij. In heilige zinsverrukking, of het in of buiten het lichaam is geschied, zo verklaart hij, ik weet het niet; maar hij was opgetrokken geweest tot in de derde hemel; en had daar onuitsprekelijke woorden beluisterd. Zijn ziel was nog slechts, laat ik mij zo mogen uitdrukken, als met een dunne draad verbonden gebleven aan haar stoffelijk omhulsel, het lichaam; ver, zeer hoog was zij opgestegen; tot in het Paradijs Gods; maar zij had er nog niet kunnen blijven; de draad was niet afgeknapt; en dus keerde zij weer tot deze sferen terug; straks vervolgt Paulus weder zijn weg op de moeizame woestijnreis. Maar eens komt het sterven; o zalig sterven; dat zal gewin zijn; dan zal Gods eigen zachte vinger de draad doen afknappen; heel zacht, heel heerlijk, dan kan de ziel voortwandelen het Paradijs Gods al dieper in om nooit weer om te zien, om nooit weer terug te keren, om altijd hoger te stijgen, nieuwer heerlijkheden te gemoed; tot voor de troon, waar haar de gouden harp wordt aangereikt, om daar, schoner, zaliger dan zij ooit hier op aarde het kon doen, het lied aan te stemmen:

Getrouwe Heer’, Gij wilt mijn goed, mijn God,
Mijn erfenis, en ’t deel mijns bekers wezen.

Zingen Ps. 16 : 3 en 6.

Een doodbrief in den herfst. Paulus kon hem beantwoorden!

En gij geliefden, jong of oud, arm of rijk, wie gij ook zijt; in den Naam van den God van leven en dood stellen we u de onafwijsbare vraag: en gij, wat is uw antwoord? Want dat vallend herfstblad, het blijft u in ijzige werkelijkheid toeroepen: de mens gaat naar zijn eeuwig huis, en de rouwklagers gaan door de straten. Daarboven is het bekend, of het niet reeds zal geschied

zijn, eer de volgende sabbat aanlicht. Sterven en daarna het oordeel van de grote God. De eeuwigheid voor u. Eeuwig wel of eeuwig wee. Er is geen derde mogelijk. Zal dit voor u geen winst zijn; dan zal het eeuwige schade, eeuwige verdoemenis worden.

Wat is uw antwoord? Daar zijn er die het antwoord spoedig gereed hebben; en zij schrijven: wel laat ons dan eten en drinken; want morgen sterven wij. Het is de geest van het geslacht onzer eeuw. Maar zulk leven is reeds de dood in zichzelf. Of heeft de zin-genieting der wereld en des vleses, o zondedenaar, u ooit zielsbevrediging, levensvervulling geschonken? Was er niet steeds een bittere nasmaak, als ge uit de zwijmelkelk der zonde een teug had genomen?

Die aanklagende consciëntie, voorspel van wat het eens in de hel zal zijn. Elke zinnenprikkeling eist weer nieuwe sterker spanning. Arme slaaf. En dan Gods toorn op u blijvende. Want gij onthoudt den Heere uw leven. Jonge mensen, die bloem van het leven eist God op. Durft ge nog langer Hem wederstaan? Een verzondigde jeugd, al werd ge ook op later leeftijd bekeerd, zal een droeve bittere herinnering blijven. Mensen in uw volle levenskracht, wat gewin is er in al uw streven en arbeiden, zaken doen, geld verdienen, idealen najagen, als het buiten God omgaat, en indien ge uw ziel niet als een buit uit het leven leert wegdragen? Alles moet achter blijven; slechts uw onverscheurde schuldbrief gaat mee, tot voor de rechterstoel des eeuwigen Gods. Grijsaards in ons midden, nog een stap slechts, en ge staat voor de kuil, waar niemand 's Heeren lof zal zingen. Hebt ge nog geen uitzicht? Gevoelt ge u als een failliet gegaan man, en staart ge radeloos voor u uit?

Of mogelijk nog heimelijk omziende naar de voorbijgegane genietingen der zonde? Vreselijk is uw geval voorwaar; hopeloos nog niet echter; maar het zal zielentranen kosten. Mogelijk te oud geworden om nu nog de zonde uiterlijk te dienen; maar is het leven u Christus geworden? Hoelang ge ook hebt gewacht, ach bedenk nog heden wat .tot uw vrede is dienende. Of antwoordt ge mogelijk: Gewis, dat herfstblad is ernstig van sprake; ja waarlijk het leven zelf stelt reeds zó teleur; en daarom heet ik de dood een welkomen gast. Ook dit is een geestesrichting onzer dagen; van veel invloed. Het pessimisme; hetwelk de dood verheerlijkt. Maar bedenk, dat dit een te aanklager bewijs is, dat ge het ware levensgeheim niet kent; in dit woord zij het samengevat: dat ge God verloren hebt. En ge vreemd zijt aan die Christus, door Wien een ziel vermag te zingen: In God is al mijn heil, mijn eer.

Weet het gij allen, die alzo met een ongeredde ziel langs het zondenpad voortholt, dat ge op reis zijt naar de poorten der hel. En dat sterven u een eeuwige ramp zal worden. O, het zal wat betekenen, als ge die donkeren nacht in moet, slechts verlicht door de vlammen van de hel; hier is nog enige afleiding voor een onbekeerd mens; maar daar zal uw vonnis zijn: eeuwig verbannen van God; verbannen van Christus; nooit geen mogelijkheid meer om behouden te worden; verbannen, ook zelfs van alle zondelust-bevrediging. Geen druppel water verkoelt er uw tong. En te vreselijker zal dit oordeel wezen, als ge hier de weg hebt geweten, maar... verworpen. Dan verwerpt God op Zijn beurt u, en het laatste woord, dat ge van Zijn lippen zult horen, en dat u in de hel eeuwig vervolgen zal, zal wezen: Ga weg van mij, gij vervloekte, in het helse vuur!

O, toehoorder, wie weet, gij zijt nog slechts een dag, een enkele ure misschien van die plaats verwijderd. Haast u dan om uws levens wil. Bid God om ontdekking en bekering. Vrees meer nog dan voor haar straf, voor de zonde zelf. En vraag, of God zich uwer ontfermen wil, dat Hij u in de weg van waarachtige vernedering en zielsbekommernis wil maken een geschikt voorwerp, waaraan Christus Zijn bloed en Borgtocht kan bedienen.

Maar, dit alles geldt ook u, gij die daar mogelijk antwoordt: ik ben zeer ernstig gestemd; verre zij het van mij, de gifbeker van de zonde lief te hebben; zulke herfst-woorden spreken mij ontroerend toe; en het is mijn dagelijkse bezigheid aan de dood te denken, en voor de eeuwigheid mij voor te bereiden. Maar zeg mij mijn vriend; is het ook mogelijk, dat uw toestand deze is: het leven is mij Mozes? Daar zijn ook missers van het ware leven, die op Sinaï wonen. Dacht ge misschien, dat een wettische gerechtigheid nog mogelijk is; dat een eigenwillige dienst

van God bestaan kan; dat de offers van een vleselijke godsdienst iets betekenen; dat tranen, gestalten, zielswringingen, overtuigingen, indrukken, voornemens, uiterlijke beteringen, kerkelijke vormen, en vrome deugden, u voor God kunnen baten? Aan al deze dingen ontbreekt dan één zaak: Christus. Het zijn dan blinkende zonden. Indien ge niets anders hebt aan te bieden, dan zijt ge ten hoogste een fatsoenlijke farizeeër geworden, maar de tollenaarsgestalte, nodig tot zaligheid, mist gij. O, bid God, dat Hij u leert, wat Paulus moest leren, om in leven en sterven getroost en zalig te zijn; namelijk dat ge nog eens door de wet aan de wet moogt leren sterven. Het is bij u nog niet buiten hoop geworden. En zowaar, Christus kan ons leven niet worden, indien we ten deze niet leren sterven. Gij mist een zaak: ge zijt niet dood; dood in uzelf voor God u ziende; ge moet van 'bekeerd' nog onbekeerd, van een behouden, een verloren mens worden.

En zijn er ook hier, die nog verder durven gaan, en zelfs de moed hebben Paulus' woorden over te nemen? Maar hebt gij daar grond voor, en daar een goddelijk recht toe? Ik ben geboren in de gemeente Gods, gedoopt, heb belijdenis gedaan, vier Avondmaal, en zoveel dingen meer. Ik heb zelfs gevoelige indrukken, en ken een bidden om bekering; ja ik zie begeerlijks in Christus; en ik geloof in het Woord.

Het is nu maar de vraag, of dit schijn- en tijdgeloof dan wel waarachtig zaligmakend werk van de Heilige Geest is, geliefden. Er zijn ook algemene werkzaamheden des Geestes; op verstand en gemoed; zonder nog zaligmakend te zijn. Al deze dingen hier genoemd zijn geen genoegzame grond. Het is de vraag waarom wilt ge bekeerd worden? Wat was uw recht ten avondmaal? Hoe uw werkzaam zijn met uw doop? Enzovoort. Kortom, onderzoek u op deze punten. Hebt ge leren zien, dat uw bederf, uw eigenlijke dood vanbinnen in u woont? Is het u diep leed allereerst dat God u, en dat gij God kwijt zijt? Zoudt ge bekeerd willen worden, om het leven Gods zelf te mogen genieten? Ziet ge beminnelijkheid in den Heere Jezus, omdat ge Zijn Persoon zo dierbaar acht? Is het u te doen, om met Hem zelf vervuld te worden, dat Hij Zijn Koninklijke scepter over uw hart en leven mag zwaaien? Als er eens geen dood en eeuwigheid bestond; zoudt gij dan toch God om Zijnszelfs wil lief hebben? En moet ge gedurig op al uw gestalten, gebeden, tranen enzovoort de dood schrijven? Is Christus u de bron van uw leven geworden? Beoefent gij het: "zonder Mij kunt gij niets doen"? Wilt ge ook graag getoetst worden? Zegt ge weleens met David: Heere onderzoek Gij mij. Staat ge naar meer, dieper ontdekking; en is de Heere Jezus u dierbaar, omdat ge gevoelt, er is nog meer dierbaars in Hem, wat ik nog niet ken; en o dat Hij zich daarom maar meer aan mijn ziel openbare? We zouden kunnen voortgaan; maar voor ditmaal genoeg. Zie, zij die van al deze dingen vreemd zijn, bouwen hun huis op zand. Maar kent ge in waarheid iets van deze zaken, heb dan hoop.

Niet waar, dan zult ge juist moeten uitroepen: Heere, kan ik nu wel een voorwerp zijn, waaraan Gij lust kunt hebben? O, wat zijt gij dan jaloers op dat volk, dat Paulus' taal kent. Maar zie, dan is de Heere nabij om te verlossen: Christus ja waarlijk, en dit beslist hier, Christus is er Zelf ook opgestaan om uw leven te zijn. Zijn volk is Zijn vervulling. Wat gij bezwaren acht, is bij Christus juist noodzakelijke voorwaarde; door de Heere zelf te verwekken. Dat ge als een omgekomenen, in de dood liggende, buiten hoop in uzelf, het recht omhelzende in Zijn hand zoudt vallen; en het leven verliezende, dat uit Hem zou wederkrijgen. Dat dierbare levensbloed wil Hij u schenken en toepassen tot een bloed des levens. Als de Heere dan nabij is, grijp dan de zoom van Zijn kleed toch aan; dan zult ge ervaren, dat er kracht van Hem uitgaat.

Ziedaar het kenmerk van alle levenden in Christus; zij begeren Zijn levensbloed tot een bloed des levens. Dat wil zeggen: zij bidden den Heere, of Hij door Zijn Heilige Geest het bloed van Christus aan hun ziel wil bedienen, niet alleen tot schuldbedekking, maar óók tot genezing; om dan door dat bloed en deszelfs waardij nu wederkerig den Heilige Geest te ontvangen tot leven, tot een leven in God; tot een geestelijke afsterving en opstanding beide; tot een vervulling der ziel met een Drie-enig God.

Gij dan, die door vrije genade Gods, daar iets van kent; leef veel bij de Bron, hoe meer in geloofsoefening de ziel met de Heere Jezus omgaat, hoe meer de overtuiging en verzekering groeit: het leven IS mij Christus. Maar wat moet dan ook, zelfs bij Gods verst gevorderde kinderen, eer we deze plaats verlaten, niet een smartklacht voor God rijzen. Dat we nog maar al te weinig dat leven beleven. Ja, dan is er in het middelpunt soms wel leven, maar aan de omtrek vaak weinig openbaring. Dan is het leven zo menigmaal niet levendig; dan schittert het niet uit, noch voor den Heere, noch voor Gods volk, noch voor de wereld. Dan rijzen de geuren des levens niet, de bloemen worden niet gezien, de vruchten niet geoogst. Dan is er achteruitgang in de genade; dan komen weer allerlei zonden aan het woord; dan is er geen kracht tot strijd, maar slapheid; geen lust tot gebed, geen begeerte naar Gods gunstgenoten; geen genadeleven, en geen hemelverlangen. Ja, dan komt daaruit menigmaal voort, dat ook Gods kinderen niet blijmoediger denken aan hun sterfbed. Dit moet ons verootmoedigen voor God, geliefden. Hier is ondubbelzinnige besliste bekering nodig; voortgezette bekering; verbondsvernieuwing met Jehova. En daartoe zijt ge zelf ook weer onbekwaam en ongewillig, als uit uzelf. Zo moet er dan een roepen om den Heilige Geest zijn; ook bij Gods kinderen; en bij de voortduur: "Gun leven aan mijn ziel"; bijzonder bij sterke afwijkingen; maar toch, steeds zij dit ons zielsgebed. God wil dit, en Hij is het zo waard.

Geloofd zij God, het leven dat God in Christus ons schonk, het is ten slotte bestand zelfs tegen onze doodsverdorvenheden; God begon om Zijns zelfs wil, dien zal Hij ook voleinden. Gaan we in dat vooruitzicht heen, en dwarrelt het gelend blad voor onze voet, als een doodbrief in de herfst; ja ruisen die bladeren ook eenmaal over onze laatste slaapstede, op het gindse kerkhof, geen nood, geen vrees, geen angst doet ons bezwijken: De dood heeft ons een brief geschreven; maar het antwoord ligt gereed:

Eens zullen wij volmaakt met Jezus leven,
Daar is de zonde dood, daar kent men geen verdriet
Dat uitzicht moet ons nooit begeven:
Zij die geloven, haasten niet,
De dood zal ons die ruste schenken;
Dies stappen wij met vreugd naar 't graf.
Blijmoedig aan den dood te denken,
Is ook een vrucht, die 't Kruis ons gaf.

Amen.

Zingen Ps. 17: 8.